

www.nfunorge.org
Youngstorget 2B, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www-facebook.com/NFU Norge

Arbeids- og
inkluderingsdepartementet

Oslo, 12.12.2023

Høringssvar – forslag til forskrift om pilotprosjekt med forsterket oppfølging for deltakere i varig tilrettelagt arbeid i ordinære virksomheter

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er overordnet sett positive til arbeidet med å utvikle en permanent ordning der deltakerne i varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet (VTA-O) og virksomhetene hvor de er ansatt får veiledning av personer med inkluderingsfaglig kompetanse, og som ikke er tidsbegrenset. Vi har likevel innspill til presiseringer som vi mener er avgjørende for at tiltaket skal nå sitt formål. Nedenfor følger våre innspill.

Om målgruppen

Vi vil innledningsvis knytte noen bemerkninger til målgruppen for prosjektet. Siden ansvarsreformen tidlig på 1990-tallet har personer med utviklingshemming vært en viktig målgruppe for varig tilrettelagt arbeid. Fra 2006 ble tiltaket utvidet til å gjelde varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet. Da VTA-O ble innført var dette for å øke arbeidsdeltakelsen for nettopp mennesker med utviklingshemming. Dette på bakgrunn av at personer med utviklingshemming i hovedsak er, og har vært, ekskludert fra det ordinære arbeidslivet.

På tross av dette, har utviklingen ikke vært i tråd med intensjonen bak verken VTA eller VTA-O. Andelen personer med utviklingshemming i varig VTA og VTA-O blir stadig lavere. Forskning fra 2017 viser at det er 20,1% av personer med utviklingshemming som er i VTA og 2,4% som er i VTA-O¹. I samme studie pekes det også på at personer med utviklingshemmede er bortimot utelukket fra arbeidsmarkedstiltak som har som mål å få personene over i ordinært arbeid.

---

¹ Wendelborg, Christian, Kittelsaa, Anna M, & Wik, Sigrid E. (2017): Overgang skole arbeidsliv for elever med utviklingshemming. Trondheim: NTNU.

Dette er ikke i tråd med de politiske målsetninger som kommer til uttrykk i blant annet stortingsmeldingen om menneskerettigheter for personer med utviklingshemming. Her innledes kapitlet om arbeid med at «alle som kan og vil jobbe, skal få moglegheita til det»². Dette er ikke situasjonen for mennesker med utviklingshemming i dag.

Som påpekt er andelen personer med utviklingshemming i arbeid lav, og arbeidsmarkedstiltakene med mål om ordinært arbeid lite treffsikre for denne målgruppen.

Det ble fra 1. juli i år innført en ny ungdomsgaranti som skal sikre god og tett oppfølging av unge mellom 16 og 30 år som trenger hjelp til å fullføre utdanning og komme i arbeid. Alle unge mellom 16 og 30 år med behov for hjelp fra NAV til å fullføre utdanning eller komme i arbeid, er omfattet av ungdomsgarantien.

Men ungdomsgarantien har som formål å få unge ut i ordinært arbeid, og med en varighet på inntil tre år.

De som har behov for varig tilrettelegging, altså VTA eller VTA-O, faller utenfor garantien.

Personer med utviklingshemming faller også utenfor ordningen med funksjonsassistanse i arbeidslivet. Funksjonsassistanse er en treffsikker ordning for mange mennesker med funksjonsnedsettelse. Også mennesker med utviklingshemming hadde hatt bedre forutsetning for å lykkes i ordinært arbeidsliv ved hjelp av funksjonsassistanse.

Så i mangfoldet av arbeidsmarkedstiltak faller mennesker med utviklingshemming ut av de fleste, og vi står igjen med VTA og VTA-O som de mest relevante.

Derfor mener vi forskriften tydeligere må peke på mennesker med utviklingshemming som pilotprosjektets målgruppe.

En konkretisering av mennesker med utviklingshemming som målgruppe, er også i tråd med det opprinnelige stortingsvedtaket. Det foreliggende arbeidet med et pilotprosjekt med forsterket oppfølging følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 604 (2022-2023). Vi vil fremheve og understreke at ordlyden i dette vedtakets første setning er følgende:

«Stortinget ber regjeringen sørge for nødvendige regelendringer for å gi personer med utviklingshemming i VTA-O varig oppfølging, uavhengig av hvilket fylke man bor i, og med et omfang tilsvarende det som praktiseres i HELT MED.»

Slik departementet formulerer hva Stortinget har bedt om, i høringsnotatets punkt 4.1, er etter vårt syn upresist. Stortinget har bedt om en ordning med varig oppfølging for personer med utviklingshemming og det bør komme tydelig fram av departementets forslag.

---

² Meld. St. 8 (2022-2023) Menneskerettar for personar med utviklingshemming, s. 86

Vi mener på denne bakgrunn at forskriftens formålsparagraf må endres fra at det dreier seg om at flere «i målgruppen for VTA» får mulighet til å delta i VTA-O, til at flere «personer med utviklingshemming» får mulighet til å delta i VTA-O. Formuleringen i § 4 bokstav a bør følgelig også endres, slik at det fremgår at prosjektet omfatter «Personer med utviklingshemming som innvilges varig tilrettelagt arbeid i ordinære virksomheter ...».

Om tilbydere av oppfølgingstjenester i pilotprosjektet

I Stortingets anmodningsvedtak ble regjeringen bedt om å sørge for å gi personer med utviklingshemming varig oppfølging «med et omfang tilsvarende det som praktiseres i HELT MED». Videre fremgår det av anmodningsvedtaket at «Oppfølgingen må kunne gis også av andre enn Nav, eksempelvis HELT MED eller vekst- og attføringsbedriftene».

For NFU er det viktig at varig oppfølging i VTA-O blir en realitet og at flere personer med utviklingshemming får mulighet til å jobbe.

NFU mener modellen "HELT MED" har utviklet og bygget opp egner seg godt for å få personer med utviklingshemming ut i ordinært arbeid. Det er naturlig å trekke inn deres erfaringer med modellen inn i denne piloten, slik det også bes om i Stortingets anmodningsvedtak.

Departementet skriver i sitt høringsbrev at "Det kan bl.a. være behov for å se nærmere på hvordan en nasjonal ordning bør tilpasses det varierte bosettingsmønstret i Norge og grensdragningen mellom bedriftenes og oppfølgingstjenestens ansvar mv.".

Det er i den anledning viktig å påpeke at det er et statlig ansvar å få mennesker med utviklingshemming ut i arbeid, på lik linje med resten av befolkningen, og at ansvaret for yrkesdeltakelse ikke skal legges alene på private organisasjoner.

Med vennlig hilsen

(sign)

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

(sign)

Tom Tvedt
Forbundsleder